

DOI: 10.33310/2518-7813-2019-67-4-51-56

УДК 378.147:811.161.2+821.161.2

Олена ГОРОШКІНА

доктор педагогічних наук, професор,
провідний науковий співробітник відділу профільного навчання
Інституту педагогіки НАПН України, м. Київ, Україна
e-mail: olenagoroshkina@gmail.com

О Н О В Л Е Н Н Я   З М І С Т У   М Е Т О Д И Ч Н О Ї   П І Д Г О Т О В К И М А Й Б У Т Н І Х   У Ч И Т Е Л Ї В   У К Р А Ї Н С Ь К О Ї   М О В И   І   Л І Т Е Р А Т У Р И Д О   Р Е А Л І З А Ц І Ї   К О М П Е Т Е Н Т Н І С Н О Г О   П І Д Х О Д У

У статті схарактеризовано змістовий аспект методичної підготовки майбутніх учителів української мови і літератури до реалізації компетентнісного підходу. Обґрунтовано необхідність оновлення змісту дисципліни «Методика навчання української мови», що забезпечує основу методичної підготовки студентів. З'ясовано, що до вишівських методик доцільно ввести базові поняття компетентнісного підходу: «компетенція», «компетентність», «предметна компетентність», «ключові компетентності» тощо. Відзначено необхідність розроблення психодидактичних засад формування ключових і предметних компетентностей суб'єктів освітнього процесу з огляду на психологізацію сучасного освітнього процесу. Схарактеризовано психодидактичні принципи, що увиразнюють суть особистісно орієнтованого навчання, компетентнісного й діяльнісного підходів. Акцентовано на необхідності ознайомлення майбутніх учителів-словесників з відомостями про особливості взаємозв'язку процесів цілевизначення, цілеспрямованості і цілереалізації, сутнісними характеристиками цілевизначення уроку української мови. Доведено доцільність ознайомлення майбутніх учителів із методами, спрямованими на розвиток в учнів здібностей мислити, формування в них ключових і предметної компетентностей. Виокремлено змістову й діяльнісну мету компетентнісно орієнтованого уроку української мови.

Ключові слова: методична підготовка, оновлення змісту, компетентнісний підхід, компетентнісно орієнтований урок, освітній процес.

Сучасні суспільні виклики, динамічний характер інформатизації середовища, глобалізаційні процеси зумовлюють зміну освітньої системи, оскільки пріоритетність здобування міцних знань не забезпечує формування таких якостей особистості, як інноваційність, ініціативність, гнучкість, креативність тощо. Суспільство потребує соціально активного громадянина-патріота своєї держави, який володіє ключовими й предметними компетентностями та здатний до саморозвитку. На це й спрямований компетентнісний підхід, що став провідним напрямом розвитку світової освітньої практики, основою модернізації освіти в Україні.

Необхідність упровадження компетентнісного підходу обґрунтовано в працях зарубіжних дослідників В. Болотова, А. Вербицького, Дж. Равена, Г. Селевка, Е. Тоффлера, Р. Хайгерті, А. Хуторського та ін. Педагогічні засади реалізації компетентнісного підходу в Україні визначено в студіях О. Локшиної, О. Ляшенка, О. Овчарук, О. Топузова, В. Химинця та інших науковців.

Лінгводидактичні основи реалізації компетентнісного підходу в закладах середньої освіти розробляють Н. Бондаренко, Н. Голуб, Т. Груба, О. Караман, С. Караман, О. Кулик, В. Нищета, В. Новосьолова, С. Омельчук, М. Пентилук, Л. Попова та ін., у закладах вищої освіти – З. Бакум, К. Климова, О. Копусь, О. Кучерук, А. Нікітіна, Л. Овсієнко, А. Попович та ін.

Значна частина дисертацій останнього п'ятиріччя також присвячена розв'язанню певних аспектів порушеної проблеми. У монографіях Л. Овсієнко, А. Попович доведено, що однією із функцій компетентнісного підходу є системоутворювальна, оскільки методично правильна реалізація означеного підходу зумовлює відбір змісту, ефективних технологій фахової підготовки студентів, а відтак і кінцевий результат, яким, на нашу думку, є готовність майбутніх учителів української мови і літератури до подальшої професійної діяльності [5; 6].

Відзначимо високий індекс активності обговорення феномену компетентнісного підходу й на конференціях різного рівня. У результаті запропоновано значну кількість визначень ключового поняття «компетентність» і створено багато назв компетентностей, що почасти дублюють одна одну. Ознайомлення зі змістом матеріалів, підготовлених учителями-предметниками й оприлюднених в інтернетній мережі, засвідчує, що в освітній практиці панує термінологійна плутанина, зпоміж назв компетентностей трапляються, крім визначених освітніми документами, ще й «авторські», як-от: соціальна, полікультурна, мультикультурна, кроскультурна, міжкультурна, соціокультурна тощо. Така ситуація не забезпечує системності у формуванні ключових і предметної компетентностей учнів, заважає скоординувати

дії вчителів-словесників. Наукові розвідки здебільшого присвячені формуванню окремих компетентностей (комунікативної, мовленнєвої, граматичної, полікультурної, соціокультурної, інформаційної тощо), а відтак мають сегментарний характер. Дотепер немає цілісного дослідження, яке розкривало б механізми комплексного формування ключових і предметної компетентностей учнів. До того ж не була предметом спеціального дослідження проблема оновлення змісту підготовки майбутніх учителів української мови і літератури до реалізації компетентнісного підходу в майбутній професійній діяльності.

Мета нашої статті – схарактеризувати змістовий аспект методичної підготовки майбутніх учителів української мови і літератури до реалізації компетентнісного підходу.

Загальновідомо: ефективно втілити завдання компетентнісного підходу зможе лише компетентний педагог, який сам володіє ключовими і предметними компетентностями й має науково обґрунтований та експериментально перевірений інструментарій для успішного їх формування в учнів. Однак, як свідчить практика, знань, здобутих у вишах, учителям-практикам почасти бракує, до того ж система методичної підготовки значною мірою зберігає традиційні ознаки.

К. Авраменко визначає методичну підготовку багатоаспектно: як системоутворювальний складник професійної підготовки педагога; як самостійну динамічну і комплексну систему, що відбиває її зміст, структуру та функції; як підсумок, що визначає рівень засвоєння методичних та інтегративних знань і умінь, сформованість професійно-методичних навичок [1]. Методична підготовка майбутніх учителів-словесників передбачає опанування навчальної дисципліни «Методика навчання української мови», спецкурсів, спецсеминарів, педагогічну практику в закладах середньої освіти, виконання курсових, бакалаврських, магістерських робіт, а також залучення студентів до дослідницької діяльності в галузі методики.

Традиційно склалося, що студенти розпочинають вивчення курсу «Методика навчання української мови» з ознайомлення із загальними питаннями (методика навчання мови як наука і навчальна дисципліна; мета, завдання шкільного курсу української мови; зміст, принципи, методи, прийоми, засоби навчання мови; типологія уроків); потім засвоюють питання методики вивчення основних розділів шкільного курсу української мови, особливості організації позакласної роботи, методичної роботи вчителя-словесника.

Нам видається, що в традиційному твердженні «методика розв'язує чотири завдання: для чого навчати, чого навчати, як навчати, як контролю-

вати результат?» пропущено важливий складник – «кого навчати?», оскільки сьогодення потребує врахування типологічних характеристик учнів, щоб спроектувати вплив навчального предмета на особистість. Мету навчання української мови визначено в чинній програмі: «формування компетентного мовця, національно свідомої, духовно багатой мовної особистості» [9, 2]. Досягнення означеної мети потребує різновекторної діяльності вчителів-словесників, спрямованої на добір ефективних методів, прийомів, засобів, оскільки сьогодні пріоритетним стає не просто засвоєння знань, набуття низки вмінь і навичок, а розвиток компетентної мовної особистості учня, його інтелектуальних і творчих здібностей, ціннісних орієнтацій, тож *розвиток компетентної мовної особистості* – це не супутній і стихійний продукт процесу навчання, а його мета.

У зв'язку з тим, що освітній процес помітно психологізувався, набуває особливої значущості розроблення психодидактичних засад формування компетентностей суб'єктів освітнього процесу. Як зазначають українські психологи (О. Любченко, О. Петрунко, О. Сергєєнкова та ін.), сучасні учні «виросли серед новинних стрічок і клацання телевізійним пультом. Вибір – їхня головна цінність. Пошук – те, що вони вміють найкраще. Для них завжди існує цікавіший сайт, свіжіша інформація – треба лише знайти» [4]. Це зумовлює необхідність ознайомлення студентів із відомостями про типологічні характеристики учнів різних вікових груп крізь призму теорії поколінь, психології розвитку; результатами новітніх психологічних досліджень розвитку лідерських якостей, критичності, інноваційності мислення, креативності, емоційного інтелекту тощо. Підтримуємо наукову позицію Н. Голуб, що, крім традиційно важливої й відомої інформації щодо психології сприйняття, уваги, уяви, вікових особливостей, пам'яті тощо, актуалізуються не менш важливі аспекти досліджень психологічної науки. Такими вважає самоактуалізацію, самовизначення, мотивацію, рефлексію, а також наголошує на необхідності формування в учнів потреби в спілкуванні, привертає увагу методистів до комунікативних емоційних станів, факторів, що зумовлюють ефективність спілкування, проблеми негативних наслідків сором'язливості, формування позитивного ставлення до людей, розвитку почуттєвої сфери й почуттєвої культури тощо [3, 3].

Реалізація компетентнісного підходу зумовлює необхідність формування в учнів рефлексійних умінь. Польський педагог А. Горальський слушно зазначає: «Привчай дітей перевіряти власні результати, результати своєї команди» [11, 7–8]. Для того щоб здійснювати рефлексію, необхідно

чітко ставити мету своїх дій. Із цього випливає, що важливим складником методичної підготовки майбутніх учителів української мови і літератури має стати ознайомлення їх із особливостями взаємозв'язку процесів цілевизначення, цілеспрямованості та цілереалізації, сутнісними характеристиками цілевизначення сучасного уроку української мови в основній школі.

Оскільки для організації ефективного навчання велике значення має врахування закономірностей, підходів, принципів, майбутні вчителі докладно ознайомлюються з ними в процесі опанування педагогічних дисциплін.

Студенти мають знати сутнісні характеристики визначених освітніми документами підходів до навчання української мови – особистісно орієнтованого, діяльнісного, компетентнісного. На нашу думку, до вишівських методик доцільно ввести базові поняття компетентнісного підходу: «компетенція», «компетентність», «предметна компетентність», «ключові компетентності» тощо.

Вважаємо за доцільне, крім уже визначених й описаних в лінгводидактиці загальнодидактичних і специфічних, виділити й принципи, що увиразнюють особливості особистісно орієнтованого навчання, компетентнісного й діяльнісного підходів та спрямовують на реалізацію завдань компетентісно орієнтованої методики: мотиваційного забезпечення освітнього процесу; ціннісного орієнтування; активізації пізнавальної діяльності учнів; спрямування навчання на всебічний і гармонійний розвиток; активності особистості; індивідуалізації; органічної єдності людини, мовлення і процесу навчання. Означені принципи перебувають у площині психодидактики, що, на думку А. Савенкова, є «інтеграційною галуззю, яка досліджує психологічні механізми й закономірності засвоєння індивідом соціально-культурного досвіду в освітньому середовищі» [8, 9]. Стисло схарактеризуємо їх.

Принцип мотиваційного забезпечення освітнього процесу передбачає формування в учнів не окремих мотивів, а цілісної мотивації до опанування української мови. Для цього вчителеві необхідно системно підтримувати позитивне ставлення до навчання, максимально орієнтуючися на вироблення стійкої потреби здобувачів освіти у вивченні української мови, застосовуючи не тільки їхній інтелект, а й емоції, ознайомлювати їх із навчальною інформацією в такий спосіб, щоб програмові відомості сприймалися як такі, що допоможуть їм у конкретних життєвих ситуаціях.

Принцип ціннісного орієнтування спрямований на забезпечення умов для формування в учнів ціннісних орієнтацій, досвіду самостійного розв'язання пізнавальних, організаційних, комунікативних, моральних та інших проблем.

Принцип життєвої доцільності й дієвості знань полягає у формуванні в суб'єктів освітнього процесу вмінь самостійно розв'язувати проблеми на основі застосування соціального досвіду, зокрема й власного.

Принцип активізації пізнавальної діяльності орієнтує на підтримку активної мисленнєвої діяльності учнів, їхньої пізнавальної самостійності, інтересу. Мовний матеріал вони повинні засвоювати як інструмент думки, адже комунікативний зміст формується в процесі мовленнєво-мисленнєвої діяльності. У цьому контексті сприятливими є робота з текстом, пошук різних варіантів розв'язання проблеми, добір емоційно привабливих для учнів ситуацій, що потребують від них прийняття правильних рішень.

Принцип спрямування навчання на всебічний і гармонійний розвиток не новий, оскільки цей процес – безперервний, і на кожному часовому відтинку суспільство забезпечує різний рівень сформованості гармонійності, цілісності особистості. На сучасному етапі актуалізувалася проблема гармонії людини з довкіллям, із собою, поєднання її інтересів з інтересами суспільства, на розв'язання якої й спрямований означений принцип.

Принцип співробітництва і взаємної підтримки орієнтує на налагодження ефективної взаємодії між усіма суб'єктами освітнього процесу, що сприяє підвищенню його результативності.

Принцип активності особистості ґрунтується на засадах педагогічної психології. С. Рубінштейн стисло і влучно схарактеризував механізм становлення пізнавальної активності учнів: «Зовнішні умови діють через посередництво з внутрішніми, утворюючи з ними одне ціле» [7], тобто засвоєння навчальних відомостей відбувається через суб'єктний досвід учнів. Урахування означеного принципу змінює традиційні підходи до визначення рівнів навчальних досягнень здобувачів освіти: важливим стає оцінювання не лише результату освітньої діяльності (що учень виконав, написав, відтворив тощо), а і її процесуального складника, адже досягти однакового результату можна різними способами, не всі з яких є продуктивними. Учитель має брати до уваги не тільки що опановує учень, а й яким чином це робить. Це допоможе визначити труднощі, з якими він стикається, а також його індивідуальні можливості.

Принцип індивідуалізації передбачає побудову індивідуальної освітньої траєкторії для кожного здобувача освіти, урахування його індивідуальних особливостей в освітньому процесі – світогляду, інтересів, схильностей, бажань тощо. Це значною мірою зумовлює й відбір текстів як дидактичного матеріалу, проблемних ситуацій для обговорення.

Принцип органічної єдності людини, мовлення і процесу навчання. Наявність в учнів потреби комунікування «робить спілкування і пов'язане з ним ставлення до людей однією з провідних цінностей людини» [2]. На сформованість потреби в спілкуванні впливає знання його функційних цілей (надання допомоги іншим; пошук партнера для бесіди, спільної гри, діяльності; бажання бути зрозумілим; бажання мати підтримку, співчуття, похвалу, відгук; можливість самовираження; можливість змінити думку, наміри чи поведінку – власну або іншої людини тощо).

Означені принципи корелюються з *принципами* особистісно орієнтованого навчання, до яких відносять такі: самоактуалізації, індивідуальності, суб'єктності, вибору, творчості й успіху, довіри та підтримки.

У процесі методичної підготовки майбутніх учителів української мови і літератури до реалізації компетентнісного підходу важливо враховувати й той факт, що впродовж багатьох років було застосовано системно-структурну модель навчання української мови в закладах середньої освіти, спроектовану на засадах домінувального положення мовознавства – «образу мови» Ф. де Соссюра. Означена модель забезпечувала засвоєння учнями міцних теоретичних знань предмета, однак не розв'язала протиріччя між наявністю міцних знань і несформованими в учнів уміннями застосовувати їх на практиці.

Упровадження компетентнісного підходу в освітній процес сучасної школи зумовлює трансформування системно-структурної моделі навчання української мови в іншу – антропоцентровану, – спрямовану на формування мовної особистості учня. Як слушно зазначає В. Химинець, «Компетентнісний підхід переміщує акценти із процесу накопичення нормативно визначених знань, умінь і навичок у площину формування й розвитку в учнів здатності практично діяти і творчо застосовувати здобуті знання й набутий досвід у різних ситуаціях», тобто замість накопичення знань відбувається формування особистісних цінностей і ставлень суб'єктів освітнього процесу» [10]. У таких умовах докорінно змінюється роль учителя, який є не лише наставником, інформатором, а й консультантом, координатором. Це зумовлює і зміну його завдання – допомогти учням, узгодити їхні дії, спрямовуючи освітній процес на досягнення мети. Тож педагог скоординує навчально-пізнавальну діяльність учнів, не подаючи готовий матеріал, а моделюючи навчальні ситуації, що стають імпульсом до самостійного засвоєння ними певних мовних явищ чи понять, дослідження їх, зіставлення із відомою їм інформацією, формулювання висновків. Відтак

завдання вчителя полягає в тому, щоб навчити школярів здобувати знання самостійно, структурувати їх, застосовувати в навчальних і життєвих ситуаціях, здійснювати самоконтроль, рефлексію, шукати причини своїх невдач і планувати шляхи їх подолання. Це зумовлює переформатування класичного уроку, введення таких обов'язкових структурних складників його, як цілевизначення й рефлексія. Зазнає змін і класична триєдина мета уроку, що набуває інших атрибутивних ознак. Назви мети уроку в компетентнісному вимірі вважаємо умовними й не претендуємо на їх категоричність. У контексті проведення компетентнісного уроку видається доцільним виокремити змістову мету, адже, плануючи урок, учитель передбачає, який зміст засвоєє здобувач освіти, як навчити його бачити місце нових знань у загальній структурі предмета й у подальшому навчанні, установлювати зв'язок із засвоєним раніше, а також суб'єктивним досвідом учнів. Діяльнісну мету формулюємо з огляду на те, що кожен урок спрямований на засвоєння здобувачами освіти алгоритму універсальних навчальних дій – особистісних, комунікативних, пізнавальних, регулятивних – і тільки вчитель може визначити, які з них будуть домінувати на кожному конкретному уроці.

З огляду на зазначене учителі-словесники мають передбачити досягнення учнями на уроці таких результатів: особистісних (формування стійкої мотивації до навчання, усвідомлення важливості навчального предмета для свого становлення тощо), предметних (засвоєння певних відомостей відповідно до програми) та метапредметних (готовність і здатність до інформаційно-пізнавальної діяльності, уміння продуктивно взаємодіяти в процесі спільної діяльності суб'єктів освітнього процесу тощо). Цього потрібно навчати й студентів, наприклад, на практичних, лабораторних заняттях із методики доцільно аналізувати оригінальні конспекти уроків української мови, моделювати фрагменти уроків із використанням новітніх технологій навчання.

Потребують постійного оновлення й відомості про методи, прийоми, засоби навчання, оскільки від методично доцільного їх комбінування залежить ефективність уроку. Сучасна методика має орієнтувати вчителя передусім на практичні методи, а саме: ситуаційний, метод проєктів, вправи, діалогічної взаємодії, метод гри та ін., спрямовані не на формальне засвоєння знань, формування умінь і навичок, а на розвиток в учнів здібностей мислити, формування в них ключових і предметної компетентностей.

Вивчення основних питань методики навчання української мови потребує також ґрунтовного аналізу типових труднощів, з якими молодий

учитель може зіткнутися у подальшій професійній діяльності, широкого використання матеріалів з досвіду кращих словесників.

Отже, провідна роль у системі підготовки вчителя української мови належить методиці навчання мови. Оновлення змісту методичної підготовки зумовлено вимогами компетентнісного

підходу як основи модернізації освітнього процесу, відповіддю на соціальні виклики. Перспективи подальших досліджень убачаємо в розробленні класифікації компетентнісно орієнтованих уроків української мови, описові їх структури, розробленні методичних рекомендацій для їх планування та проведення.

Список використаних джерел

1. Авраменко К. Методична підготовка вчителів початкових класів у педагогічних навчальних закладах України (1956–1996) : автореф. дис. на здоб. наук. ступеня канд. пед. наук : 13.00.04. Київ, 2002. 22 с.
2. Голуб Н. Б. Психологічні засади компетентнісного навчання української мови учнів 5-7 класів. *Мова. Культура. Взаєморозуміння*. 2013. № 3. С. 332–339.
3. Голуб Н. Підходи до навчання української мови в основній школі. URL: http://lib.iitta.gov.ua/9509/1/Голуб%20_3_.pdf. 2014.
4. Мірошникова А. Головні риси сучасних школярів та як їх спрямувати в корисне русло. URL: <https://osvitoria.media/opinions/yak-vchytelyam-porozumitysya-z-tsyfrovyim-pokolinnym-ditej-porady-psyhologa> (Дата звернення 22.08.2019)
5. Овсієнко Л. М. Теоретичні основи навчання лінгвістики тексту студентів філологічних спеціальностей на засадах компетентнісного підходу : [монографія]. Київ : Інтерсервіс, 2017. 354 с.
6. Попович А. С. Методика навчання стилістики майбутніх учителів української мови і літератури в закладах вищої освіти: монографія. Кам'янець-Подільський : ФОП Сисин Я. І., 2018. 376 с.
7. Рубинштейн С. Л. О мышлении и путях его исследования / АН СССР, Ин-т филос. Москва : Изд-во АН СССР, 1958. 145, [2] с.
8. Савенков А.И. Психодидактика. Москва : НКЦ, 2012. 356 с.
9. Українська мова. 10-11 класи. Програма для загальноосвітніх навчальних закладів. Рівень стандарту. URL: <https://osvita.ua/school/program/program-10-11/58800/>.
10. Химинець В. Компетентнісний підхід до професійного розвитку вчителя. URL : <http://zakinppo.org.ua/2010-01-18-13-44-15/233-2010-08-25-07-10-49>
11. Goralski A. Szkice do pedagogiki zdolnosci : Warszawa, Wydaw. Nauk. SCHOLAR str.7-8.

References

1. Avramenko, K. (2002). *Metodychna pidhotovka vchyteliv pochatkovykh klasiv u pedahohichnykh navchalnykh zakladakh Ukrainy (1956–1996)* [Methodical preparation of elementary school teachers at pedagogical educational institutions of Ukraine (1956–1996)]. (Synopsis Cand. Ped. Sciences). Institute of Pedagogy and Psychology prof. education of APS of Ukraine. Kyiv. [in Ukrainian]
2. Holub, N. B. (2013). *Psycholohichni zasady kompetentnisnoho navchannia ukrainskoi movy uchniv 5-7 klasiv* [Psychological principles of Ukrainian language competence of pupils of 5-7 grades.]. *Mova. Kultura. Vzaiemorozuminnia*, 3, 332–339. [in Ukrainian]
3. Holub, N. *Pidkhody do navchannia ukrainskoi movy v osnovnii shkoli* [Approaches to teaching Ukrainian in primary school]. Retrieved from http://lib.iitta.gov.ua/9509/1/Holub%20_3_.pdf. 2014. [in Ukrainian]
4. Miroshnykova, A. *Holovni rysy suchasnykh shkoliariv ta yak yikh spriamuvaty v korysne ruslo* [The main features of modern schoolchildren and how to direct them into a useful channel]. Retrieved from <https://osvitoria.media/opinions/yak-vchytelyam-porozumitysya-z-tsyfrovyim-pokolinnym-ditej-porady-psyhologa> (Data zvernennia 22.08.2019) [in Ukrainian]
5. Ovsienko, L. M. (2017). *Teoretychni osnovy navchannia linhvistyky tekstu studentiv filolohichnykh spetsialnostei na zasadakh kompetentnisnoho pidkhodu* [Theoretical bases of teaching linguistics of text of students of philological specialties on the basis of competence approach] : [monohrafiia]. Kyiv : Interservis. [in Ukrainian]
6. Popovych, A. S. (2018). *Metodyka navchannia stylistyky maibutnikh uchyteliv ukrainskoi movy i literatury v zakladakh vyshchoi osvity* [Methods of teaching the stylistics of future teachers of Ukrainian language and literature in higher education institutions]: monohrafiia. Kamianets-Podilskyi : FOP Sysyn Ya. I. [in Ukrainian]
7. Rubynshtein, S. L. (1958). *O myshlenyy u putiakh eho yssledovaniya* [About thinking and ways of its research] / AN SSSR, Yn-t fylos. Moskva : Yzd-vo AN SSSR. [in Russian]
8. Savenkov, A.Y. (2012). *Psychodydaktyka* [Psychodidactics]. Moskva : NKTs. [in Russian]
9. *Ukrainska mova. 10-11 klasy. Prohrama dlia zahalnoosvitnikh navchalnykh zakladiv. Riven standartu* [Ukrainian language. Grades 10-11. The program for secondary schools. The standard level]. Retrieved from: <https://osvita.ua/school/program/program-10-11/58800/>. [in Ukrainian]
10. Khymynets, V. *Kompetentnisnyi pidkhid do profesiinoho rozvytku vchytelia* [Competent approach to professional development of teacher]. Retrieved from : <http://zakinppo.org.ua/2010-01-18-13-44-15/233-2010-08-25-07-10-49> [in Ukrainian]
11. Goralski, A. (1996). *Szkice do pedagogiki zdolnosci* : Warszawa, Wydaw. Nauk. SCHOLAR. [in Polish]

Елена Горошкина. Обновление содержания методической подготовки будущих учителей украинского языка и литературы к реализации компетентностного подхода

В статье охарактеризован содержательный аспект методической подготовки будущих учителей украинского языка и литературы к реализации компетентностного подхода. Обоснована необходимость обновления содержания дисциплины «Методика обучения украинскому языку», которая обеспечивает основу методической подготовки студентов. Установлено, что в вузовских методиках целесообразно ввести базовые понятия компетентностного подхода: «компетенция», «компетентность»,

«предметная компетентность», «ключевые компетентности» и другие. Отмечена необходимость разработки психодидактических основ формирования ключевых и предметных компетентностей субъектов образовательного процесса с учетом его психологизации. Охарактеризованы психодидактические принципы, которые подчеркивают суть личностно ориентированного обучения, компетентностного и деятельностного подходов. Акцентируется на необходимости ознакомления будущих учителей-словесников со сведениями об особенностях взаимосвязи процессов целеполагания, целеустремленности и целереализации, сущностными характеристиками целеполагания урока украинского языка. Доказана целесообразность ознакомления будущих учителей с методами, направленными на развитие у учащихся способностей мыслить, формирование у них ключевых и предметной компетентностей. Выделены содержательная и деятельностная цели компетентно ориентированного урока украинского языка.

Ключевые слова: методическая подготовка, обновление содержания, компетентностный подход, компетентно ориентированный урок, образовательный процесс.

Olena Goroshkina. Updating the content of the methodological training of future Ukrainian language and literature teachers for the implementation of the competency-based approach

The article describes the substantive aspect of the methodological preparation of future teachers of Ukrainian language and literature for the implementation of the competence approach. The necessity of updating the content of the discipline «Methods of teaching Ukrainian language» which provides the basis for methodological preparation of students is substantiated. It has been found out that it is advisable to introduce the basic concepts of competency approach in the higher education methods: «competence», «substantive competence», «key competences», etc. The necessity of developing psycho-didactic bases of formation of key and substantive competences of subjects of educational process with regard to psychologization of modern educational process is noted.

Briefly described principles such as: motivational support of the educational process; value orientation; activation of cognitive activity of students; directing education to comprehensive and harmonious development; personality activity; individualization; organic unity of the person, speech and learning process.

The psycho-didactic principles that characterize the essence of personally oriented learning, competence and activity approaches are characterized. Emphasis is placed on the need to familiarize future vocabulary teachers with information about the peculiarities of the interrelationship of purposefulness, purposefulness and goal realization, the essential characteristics of purposefulness of the lesson of the Ukrainian language. It is proved expedient to acquaint future teachers with methods aimed at developing students' thinking skills, formation of key and subject competences. The content and activity goal of a competently oriented lesson of Ukrainian are distinguished.

Keywords: methodological preparation, content update, competency approach, competency oriented lesson, educational process.